

Delati in boriti se za pomiritev na STO-ju pome-
ni, boriti se proti reakciji, proti vzpostavitvi fašizma in
s to borbo vzpostaviti pravi in resnični most med
ljudstvi Italije in Jugoslavije.

Fašisti brez krinke

Na Krasu, med razgledanimi in
razklanimi skalami, je tu in tam
vred, globoka po nekaj, pa tudi
čas trideset metrov: fobja. V teh
fobjah odličajo se največje vno-
me, odkar je pristalo sonce za-
padne svobode, ostanke človeških
trupel, pri katerih tudi edino
možnost upoštevanja identitete ne-
strojnega, koščke vojaškega su-
ba ali gumb vojaške uniforme fa-
šističnih formacij, ki so dolga le-
ta zasledovali našo zemljo. Ne
daleč od fobja, pa naj bo na ka-
tem, kati strani naj, bo kraške
vati. In v sloherini vati so - ne-
leže več, drugje manj - rusevine
nekdanjih hiš, v katerih so se ro-
dili, živeli in umirali slovenski
žetjani ljudje, V Gabrovci, v Ce-
lovcu, Machinjah, Vrtovljah,
Machinjah, Prebencu itd. pa ni
niti kamen na kamnu. Ob ce-
sti, na ležiščih, ob mostovih in
v železnih progah, za rusa-
vinami vati, šivom kraških gna-
ter po pokopališčih so križi z ime-
ni in priimki padlega borca ali
borke. Vsi so bili doma na
Krasu ali kje drugje na Primor-
skem. Na robu Krasa nad Trstom
je opazno strelišče, kjer je iz-
bravalo 72 talcev. Sto metrov
dalj je drevo, na katero so obesili
Koojian Rosalijo. Pod Opčinami
je Trst, je Coroneo, je ul. Tigor,
ul. Carducci, ul. Ghengis, ul. Mas-
imo D'Azeglio in Rikarna, ki so
prabli tisoče in tisoče rok trz-
domani na Krasu in porušeni trz-
domi industriji.

Kje so? Kako so končali?
Odgovor bi lahko dali še kasno-
vratni fašistični zločinci, ali oni-
te vojnih krivincev, katere Ju-
goslavija zmanj zahteva od Italije,
ali vsa ona vojaška organizaci-
ona svojati, ki nas je prišla ne-
policajna od drugod osvobodila v
imenu dvatisočletne kulture in
civilizacije.

In se so - ki bi lahko dajali
odgovor!
To so oni, - ki so stopili z njim
v slovenske kraške vati in
stregli po lastni tržljivosti
mohoboljnih ljudi. To so oni,
ki so morali in poglajali po Krasu,
po Sloveniji, Jugoslaviji, po vseh
deležih do Stalingrada. To so oni,
ki niso mogli zbežati močve-
nani ljudi, ki so hoteli živeti svo-
bodno. To so oni, ki so jih po-
strelali kraške fobje (gotovo so
tudi druge, komorkoli so prišli)
nedaleč od ruševin, grobov in mo-
riše, ne daleč od krajev, kjer ob
sloherini kosi najdejo kosti lu-
di, ki so branili svoj nacionalni
obsto - svoje življenje.

Obeležji je torej želeni zakon
narave od pametneke: borba za
obsto - bo bila za življenje. Ka-
ko je bil ta zakon očitovoren, ni
vado. Dejstvo je, da je bil, vve-
den, da so bili uničeni tisti, ki so
agili po lastni in življenjski lu-
di, ki so živeli v miru na svoji
zemlji. To je bila največja borba
na življenje in smrt.

Kdo tega ne razume?
Kdo vidi v tem zločin?

Ta lahko stori samo tisti, ki
emata, da z namišljeno rano
nadrednostjo lahko gospodarji z
lastino in življenji drugih na-
radov, tisti, ki smatra vojno po-
hoda na tuje zemlje, ropanja in
ubijanja za pravico, ki ji ne mo-
ra niti oporekati. Osvobodilno
borbo zasledjenih ljudi lahko
proglasi za zločin le oni, ki hoče
prirediti svoje brezvestne stra-
hotne zločine, svojo umazano
prejateljstvo in propadlost, da bi s
tem konal nove kapitale za cri-
stianizacijo.

Konkretno: danes proglašajo
učencem fašistov za zločin tisti,
ki so v hitnem zgrajenju, da so
v Spilavski 106 pripadnikov
tja pokončili od kda ve kda z
opojem in mečem tamkajšnje
prebivalce; tisti, ki se zgrajajo
na trupih pripadnikov fašistične
nadzorstve, ki jih je fanaško
svobodoljubno ljudstvo pokonči-
lo v fobjah, pri Puhi ali kje
drugje v Julijski krajini.

Zake obsebe torej lahko iz-
rika z ene besedo le - fašisti.
Oni fašisti, ki je večerji trepetal
in se čutili ožogozene zaradi
svoji zločinov, to so mu svojo-
dobni ljudje z letali in podmo-
bi po Trstu in Julijski krajini
objavljali, da bo končal v fobji.
Danes izstopa le s to razliko, da
slovensko laže, da je ožogozen
kot Italijan, da je ožogozen ita-
lijsko, ker s tem upa, da si
bo nadomestil življenje.

Umreti ni lahko, najmanj la-
ko pa je umreti tistemu, ki bi
na objal.
Zato vlačijo danes iz fobja
slovenske trupel, ki smo jih uni-
čili živeti. - ljudstvo, ker smo ho-
teli živeti, iz istega razloga no-
pajmo danes venci in pošiljajo de-
vojke s cindri in ostanom ko-
svojega večeršnjih braniteljev, ki
živečijo, medtem ko istočasno
umirajo spomenike ljudskih he-
rojev.

Res, po pravici se čudijo ožro-
zani, toda ne zato, ker so Italij-
najmanj danes tam, od koder so
se večerji previdno umaknili.
Ker - Slovenec in Italijane, na
sa vse svobodoljubne ljudi na
trga kot nevarnost na povrtni-
stane preteklosti.

Razprava o poljskih mejah

Molotov izjavlja, da je bilo to vprašanje
dokončno rešeno že v Potsdamu

Moskva, 9. - Koordinacijski od-
bor je danes razpravljal o predlo-
gih glede določitve centralnih
upravnih resorov v Nemčiji, in še
posebej o francoskem predlogu o
postavitvi centralnih resorov pod
vodstvom nemškega izvršnega od-
bora, ki bi bil sestavljen iz pred-
stavnikov raznih nemških držav in
bi imel njegov predsednik izvršno
oblast, potrebno za izvršitev skie-
pov, ki bi jih sprejela večina v od-
boru.

Namestniki za Nemčijo, ki jih je
Svet štirih večerj pozval, naj za
četek pripravijo poročilo o po-
stopku za pripravo nemške mirovne
pogodbe, so danes razpravljali o
poslovanju mirovne konference.
Razen štirih velikih, bo na konfe-
renci udeležben še drugih osem-
najst ali devetnajst držav. Glede
Albanije, katere udeležbo zagovarja
Sovjetska zveza in Francija, ni
še prišlo do sporazuma.

Posebni odbor izvedencev je dan-
es preučeval stališče štirih delega-
cij glede demilitarizacije Nemčije.
To vprašanje je namreč Svet štirih
zadajeno spravi z dnevnega reda.
Danes se je sestel tudi odbor za
Avstrijo.

Vprašanje nemških mej

Štirje zunanji ministri so danes
sejo v glavnem posvetili vpra-
šanju nemških mej. Se prejšnjem
po predložitvi poročila namestnikov
glede zaslusanja 18 zavezniških držav,
ki so bile povabljene v London.
Glede nemško-poljske meje je
ameriški zunanji minister Marshall
dejal, da je treba dokončno mejo
še določiti in je pri tem zahte-
val, naj se upoštevajo sledeče okoli-
ščine: 1. Nove poljske meje bi bi-
mole Poljski dati sredstva, ki bi na-
domestila poljske izgube zaradi od-
stopitve ozemlja na vzhodu; 2. upo-
števati bi morali tudi potrebe Poljs-
ke v okviru njenega ozemlja in
tudi to, kar je ona zmožna izkoristi-
ti. Računati bi bilo treba tudi na
gospodarske činitele, ki zade-
vajo Nemčijo.

Marshall je zatrjeval, da bi priz-
nanje novih mej priložilo Nemčijo,
na uvod večjega dela potrebnih ži-
vil, česar posledica bi bila še večja
industrializacija Nemčije. Dejal je
dalje, da bi uvedba novih mej zo-
pet poživela nemški irenditizem.
Marshall je mnenja, da Poljska
lahko dokončno obdrži vzhodno
Prusijo in gornjo Slezijsko s prid-
skih, da ostanje premož in drugi
virih teh pokrajin na razpolago za
gospodarsko obnovo Evrope. Ostale
je pokrajine, ki so bile objubljene
Poljski, predstavlja predvsem
podeljalske kraje, ki bi po Marshallu
ovem mnenju morale biti razdeljene
med Nemčijo in Poljsko.

Predlagal je nato imenovanje po-
sebne komisije, ki naj bi zadevo
preiskala in poročala Svetu zuna-
njih ministrov o gospodarskih u-

krepih, ki bi bili potrebni, da bi
surovine in industrijski viri ozem-
lja, ki bi pripadalo Poljski, služili
vsem, ki so teh virov potrebni,
vstevši Poljsko samo.

Francoski zunanji minister Bi-
dault je izjavil, da tvori vprašanje
nemških meja nedeljivo vprašanje
in zato ga je treba vsestransko
preučiti. Pri tem pa je treba pre-
prečiti novo preseljevanja prebi-
valstva.

Bevin je v splošnem ponovil ar-
gumente generala Marshalla. Pri-
stal je na njegov predlog o imeno-
vanju posebne komisije s prid-
skom, da ta komisija bavi z vse-
mi mejami.

Molotov je izjavil, da ni bilo
vprašanje poljskih meja rešeno sa-
mo v Potsdamu, pač pa tudi s tem,
da se je izvedla preselitev iz teh
krajev 5,678.000 Nemcev. Sedaj je
na tem ozemlju 5,400.000 prebiva-
cev; od teh 400.000 Nemcev, Pots-
damski sklepi so torej postali de-
finitivni in treba jih je samo prak-
tično izvesti. Molotov se je odlo-
no upri Marshallovemu predlogu
in dejal, da bi lahko kvečjemu po-
sebna demarkacijska komisija v
področnosti določila meje.

Seja se je zaključila ob 19.45 uri
in štirje ministri so odšli na skup-
no večerjo, na katero jih je pov-
bel Bevin.

15 milijard dolarjev letno

bo stala ameriško ljudstvo Trumanova
politika vzdrževanja svetovne reakcije

New York, 9. - Revija «New Re-
public», ki jo izdaja in ureja
Henry Wallace, naznanja, da je
preko 125 naprednih Americanov
podpisalo poslanico, ki jo je Wal-
lace namenil Veliki Britaniji. Po-
slanica zahteva okrepitev OZN s
stalnim sodelovanjem med ZSSR,
Anglijo in ZDA. Poslanica pozdrav-
lja napredne Angleže in pravi:
«Mnenja smo, da noben demokrati-
čen narod ne more zatirati druge-
ga, ne da bi se odpovedal lastni
svobodi».

Poslanica se zavzema nadalje za
gospodarsko sodelovanje, za pra-
vično in primerno pomoč potreb-
nim, za uporabo atomske energije
v mirne namene in za borbo za
utrditev organizacije ZN v zvezi s
splošno razkrožitvijo. Poslanica pra-
vi, da bi morala vsa nesoglasja med
velesilami izginiti ob veliki grožnji
atomskega razrušenja.

Wallace, ki je medtem prispeval
v London, je imel tamkaj tiskovno
konferenco, na kateri je poudarjal,
da je treba končati z antisovjet-
mom in antikomunističnim. Pred-
vsem pa je Wallace izrazil zaskr-
bljenost zaradi ameriške politike.
Nastopil je proti posojilu Grčiji in
Turčiji, ker ne bo uporabljen v
gospodarske namene, marveč za
nakup orožja in ne traktorjev. Gle-
de Palestine je dejal, da se ameri-
ško javno mnenje sprašuje, kako
lahko Anglija najde sredstva za
vzdrževanje okupacije v Palestini.
Končno je Wallace omenil, da je
Trumanov govor okrepil reakcijo

po vsem svetu in je dejal, da je po-
novni nastop De Gaullea samo po-
sledica Trumanovega govora in
ameriškega načrta za pomoč Grčiji
in Turčiji. Ta načrt sta si nadalje
razlagala Franco v Španiji in Pe-
ron v Argentini kot dokaz, da ZDA
podpirajo njim podobne režime.

Demokratični senator Erwin John-
son je večerj preko radia ostro na-
padel Trumanovo zunanjo politiko.
Zatrjeval je med drugim, da bo taka
nemiselnost politika stala ameriško
ljudstvo 10 do 15 milijard dolarjev
letno. Kot računa Johnson, bodo
morale ZDA plačevati letno 2 mi-
ljardi in pol za vzdrževanje britan-
skega imperija, 2 milijardi za
Francijo, da se ne bi usmerila na
levo, eno milijardo za podobne na-
mene v Italiji, milijardo letno Gr-
čiji in Turčiji, 3 milijarde za vzdr-
ževanje pokvarjene vlade marsala

Madžarski odnosi do sosedov

Budimpešta, 9. (ATI-Tanjug) -
Bivši madžarski zunanji minister
Gyongyosi je v tedniku «Demokra-
cija» opisal odnose Madžarske s
sosedji. Poudaril je, da so odnosi
z Jugoslavijo zelo dobri in se ne-
nemenno izboljšujejo na gospodar-
škem in političnem polju. Po pod-
pisu mirovne pogodbe se bodo izbolj-
šali odnosi z vsemi ostalimi sose-
di, tako da Madžarska lahko z za-
upanjem gleda v bodočnost.

Mednarodna konferenca o carinah

Bern, 9. (ATI-AFP) - Jutri bo
v Bernu otvoritev druge mednarod-
ne konference za carinske pristoi-
bine, katere se bo udeležilo 1700
delegatov vseh držav. Namen te
konference je, izboljšati in pome-
niti izmenjava blaga med drža-
vami.

PRAVICA JUGOSLAVIJE

Francoski tisk priznava Jugoslavijo pravico
do Slovenske Koroške in delov Štajerske

Pariz, 9. - Francoski tisk obšir-
no obravnava jugoslovanske zahte-
ve po slovenskem delu Koroške v
zvezi s tiskovno konferenco pod-
predsednika jugoslovanske vlade
Edvarda Kardelja.

Tako objavlja «Humanité» čla-
nek svojega posebnega dopisnika
v Moskvi, Pierre Courtadea pod
naslovom «Pravica za Jugoslavijo»,
ki govori o Kardeljevi tiskovni kon-
ferenci in pravi: «Kardelj je s trdi-
mi dokazi poudaril pravice FLRJ
do Slovenske Koroške, ki je zdaj
pod avstrijsko nadvlado».

Dejstvo, da je postala Avstrija
žrtev nacističnega anšlusa, je ne-
oporečno odgovornosti, ki si jo je
naprtila med vojno. Koroški Slo-

venci so prav toliko trpeli pod Av-
strijo kot pod Nemčijo in ne mo-
rejo zaupati vladi, ki ni dokazala
svoje privrženosti demokratičnim
načelom. Priključitev Slovenske
Koroške k Jugoslaviji bi združila
120.000 Slovencev z ostalo domovi-
no. Ta zahteva je povsem umestna,
in razumna, kajti končno bi lahko
Jugoslavija z ozirom na svoje žrtve
lahko zahtevala več.

Courtade poudarja nato, da je
treba dokončno dokazati, da zločin
fašizma ne smejo ostati nekeznova-
ni. Da sovizem ne postane lasten
vsem nemškimi avstrijskim stran-
kam, je potrebno uničiti vzroke za
razvoj tega sovizma.

Glasiilo radikalnih socialistov «Or-
dre» objavlja članek pod naslovom
«Avstrijska mirovna pogodba in
vprašanje Slovenske Koroške», ki
prikazuje odgovornost Avstrije v
vojni na strani Nemčije, in piše me-
drugim: «Avstrija je v celoti so-
delovala v hitlerjevskem napadu
proti Jugoslaviji in pri okupaciji
slovenskega ozemlja. Jugoslavija
tega ne more pozabiti in ima zato
več razlogov, ker angleška politika
očitno podpira obranitev av-
strijskih nacistov na odgovornih
mestih».

Znano je, da jugoslovanska vla-
da podpira svoje zahteve po pri-
ključitvi Slovenske Koroške, manj-
ši delov Štajerske in zajemljanja
narodnostnih pravic gradiščanskega
Hrvatov z zgodovinskimi, narod-
nostnimi, zemljepisnimi in gospo-
darskimi dejstvi.

«Ordre» razčlenjuje nato razloge,
ki govore za priključitev Koroške
k Jugoslaviji, ter poudarja, da so
bili koroški Slovenci edini, ki so se
v mejah tretjega rajha uprli z obo-
ročno borbo proti hitlerjevskemu
vojakom in upanju, da jim bo za-
vezniška zmaga v duhu atlantske
listine prinesla narodno osvobodit-
ev.

Revija «Regards» poudarja, da je
vprašanje razmejitve med Jugosla-
vijo in Avstrijo ena izmed največ-
nejših točk avstrijske mirovne po-
govine. Članek naglašja, da bi se
morali anglo-ameriški zavezniki za-

vedati dejstva, da avstrijsko ljud-
stvo niti danes ne razume odgovor-
nosti, ki izhaja iz njegovega sode-
lovanja v vojni na strani Hitlerja.
Ta politika še nadalje podpira ve-
leniške in protijugoslovanske tež-
nje nekaterih nacistov glede Koro-
ške, kjer zapirajo slovenske šole,
zavezniki pa zapirajo oči pred tež-
njami prebivalstva, ki zahteva pri-
ključitev Slovenske Koroške k Ju-
goslaviji, priključitev dežele, kjer
je 120.000 Slovencev in samo 60.000
Avstrijcev.

Zdravstvena pomoč Jugoslaviji

Zeneva, 9. - Sovjetski delegat
pri Svetovni organizaciji za zdrav-
stvo je obljubil pomoč svoje vlade
tej organizaciji, ki ima za cilj pod-
preti razjede dežele z zdravili in
drugimi zdravstvenimi potrebščinami.
Tudi Jugoslavija bo dobila od
te organizacije zdravstveno pomoč
v višini 96.000 dolarjev. (ATI-AFP)

Obsojanje politike angleške vlade

London, 9. (Tass) - Angleška
zveza javnih namestencev je na
svojem letnem kongresu sprejela re-
šnico, ki obsoja zmanjgo politiko
angleške vlade. Tudi kongres zveze
mekaniznih in pomorskih kon-
strukterjev je sprejel podobno re-
šnico, ki zahteva med drugim
tudi umik britanskih čet iz Grčije
v najkrajšem času.

KRATKE VESTI

KOPENHAGEN. - V Kopen-
hagenu je stopilo v stavko 9000
transportnih delavcev, ki zahteva-
jo povnisanje mezd.

PRAGA. - Mladina vseh dežel
sveta se pripravila na svetovni
mladinski festival, ki bo letos od
20. juliana do 17. avgusta v Pragi.

TANANARIVA. - V mestu Pa-
rafangana na Madagaskarju so se
v noči med nedeljo in ponedeljk-
om pojavili uporniki, ki so izvr-
šili številne atentate.

DE GAULLE HUJSKA

Francoze na medsebojno borbo, a
Francija bo tudi njega spravila s poti

Pariz, 9. - Nedejski De Gaulle
govor v Strassburgu vzbuja
še vedno komentiranje na vseh stra-
neh. Na eni strani, poenarjajo na
predni francoski in svetovni krogi
na nevarnost, ki jo predstavlja De
Gaulle s svojimi ambicijami, na
drugi strani pa ga reacionarni
krogi prikrito ali neprikrito pod-
pirajo in odobravajo njegove be-
se.

Zvršni odbor socialistične stranke
je objavil proglas, ki poziva vse
francoske republikance k budnosti
sprčo kampanje, ki jo je De Gaul-
le pričel z cgr-mnimmi sredstvi in
katere namen je, uničenje demo-
kratične in parlamentarne vlade v
Franciji. Druge francoske stranke
se uradno niso izjavile, tem-
več izražajo svoje mnenje preko
svojih vladnih organov. Tako
povzema Leon Blum v listu «Pe-
uplaires» stališče svoje stranke
piše, da je resnični cilj De Gaulle-
ta, da bi spremenil ustroj države.
Georges Cogniot piše v komuni-
stičnem glasilu «Humanité», da pri-
srdnja De Gaulle kampanjo, ki jo
šidva Francoze na medsebojno
borbo, izraža za prepričanje, da bo
Francija spravila tudi De Gaulle-
a pti. Albert Olivier piše v listu
odporiškega gibanja «Combats», da
je čas državnih udarov minul.

Komentarij listov srednje in de-
sne so bili previdni. Radikalno-
socialistični «Ordre» objavlja celo
članek izpod peresa Emila Buréa,
ki pravi, da nihče ne more trditi,
da je De Gaulle za diktatorja.
marveč, da tameraava izboljšati
Francijo, ne da bi oskodoval demo-
kracijo. «Aubes» glasio MRP,
piše izmikačote, da je na vpraša-
nja, ki jih je sprčil De Gaulleov

govor težko odgovoriti. Desnárski
«Dépêche de Paris» pa pravi,
da zastuji De Gaulleov govor po-
zornost.

Reakcija na De Gaulleov govor
v katoliških krogih je različna.
Konzervativni katoliki v glavnem
odobravajo generalov govor, med-
tem ko izražajo katoliški odklon
MRP v glavnem bojazen, da bi De
Gaulleov program o nekakj francos-
ki fronti (Rassemblement) pred-
vsem oslabil njihovo stranko, okre-
pila pa levitarske stranke. Stališče
stranke MRP pa še ni jasno.

Prav tako različni so komen-
tariji v angleškem in ameriškem ti-
sku. «New York Herald Tribune»
piše, da bi De Gaulleov program
alcer mogel služiti kot osnova av-
toritarnega režima, da pa je «ra-
sumna kritika» o položaju Fran-
ciji. List dodaja, da je nevarno pri-
merjati De Gaulle in Napoleona,
kajti De Gaulle sama presenetlj-
vo lastnost, da je deseden, da ni
bil, kar govori in stori to, kar
objublja. Iz tega modrovanja skle-
pa «Herald Tribune», da mli De
Gaulle iskreno.

Komentarij angleškega tiska so
večinoma nasprotni, to pa iz raz-
ličnih vzrokov. «Daily Herald» se
na primer zavzema za nekako so-
cijalistično internacionalno in mu je
De Gaulle pri tem na poti. «Daily
Express» pa vidi v De Gaulleovem
govoru dokaz, da je bila anglo-
francoska prijateljska pogodba
sklenjena prevenc na vrat na nos
in da je zato napaka, to pa zato,
ker bi po De Gaulleovem načrtu
Francija morala postati evropski
nasprotnik Sovjetske zveze. Daily
Express» pa bi rad to vlogo ohr-
niti Angliji.

Nagrada volivcem v Iranu

Tabriz, 9. - V Iranu se volitve
vrše še nekaj mesecev, označuje jih
pa izredno slab odziv volivcev. Kl-
sti pa v Azerbejdžanu. V Tabrizu
se je glasovanje šele pred kratkim
končalo, ker je bil rok podajanja.
Glasovalo je od 247.000 prebiva-
lcev samo okrog 10.000 ljudi. V nekat-
rih okrajih so nudili visoko de-
marno nagrado tistim, ki bi hoteli
glasovati.

Mednarodno sodišče bo razpravljalo o minah

Lake Success, 9. - Varnostni
svet je sklenil danes z 8 glasovi
(ZSSR in Poljska sta se vzdržali
glasovanja), da predloži vprašanje
min v Kriškem zalivu mednarod-
nemu sodišču.

Podpora fašistom in odbora antifašistov

Celovec, 9. - Pokrajinski odbor
osvobodilne fronte za Slovensko
Koroško je postal zavezniški komi-
siji na Dunaj protest zaradi obse-
be članov odbora OF pred zavezni-
škimi sodiščem. Slovence so obdol-
žili, da so se udeležili antifašistične
demonstracije, nosili jugoslovanske
zastave in se uprli sovističnemu
nasilju. Med napadali so bili šte-
vilni člani nacistične stranke, bi-
si častniki in vojniki SS in SA. Ta
obškodba predstavlja zato veliko
birokrsko, ki lahko pomeni samo po-
pori fašističnim elementom za no-
ve provokacije in napade na osv-
obodilno fronto, in to tembolj, ker
se ni bil storjen noben korak proti
oboroženim nacističnim organizaci-
jam, ki napadajo slovenske anti-
fašiste.

Anglija podpira Franca

London, 9. - «Observer» pše
v svojem uvodniku, da denarni spo-
razum med Anglijo in Španijo od-
pirajo veliko trgovsko izmenjavo
med obema državama. Od tega
sporazuma bosta ob državi imeli
velike koristi na gospodarskem in
na političnem polju. List poudar-
ja, da ima ta sporazum namen
ojačiti Francov položaj v Španiji.

zemoj drugoga, da bi jo zaso-
znili, nikdar več se ne smejo po-
nositvi ritarne, Coroneje, Gonardi,
Rabi, Dachau, Buchenwaldi,
Beğdarji, Varšave, Krematoriji,
plinske celice itd.

Zastoj so zato venci in olin-
dri ob ostančkih slovencev, ki jih
vlačijo iz fobja. Zastoj so lutka
Pasquinelli, ki naj bi antifašiste
in Jugoslavijo postavila na za-
tožno klop, ter podobni poskusi.

Zelja po mirnem življenju, po
napredku je v vseh ljudeh na
svetu prevzel velika.

Kdor hoče kaliti mir ljudem
na zemlji, pa naj je bilo to v pre-
teklosti ali naj bo v sedanjosti ali
prihodnosti, si je smrtno ob-
sodbo podpisal sam.

Angleška vojna letala za Turčijo

London, 9. - Turčija je kupila
v Angliji 500 vojnih letal vrste
«Spitfire», «Mosquito» in «Beau-
fighter». Letala bodo izročena v
nekaj mesecih. V kratkem bo od-
potovala v Anglijo turška delega-
cija, ki se bo pogajala za nabavo
nadaljnjih 500 letal. (AFP).

Kongres afriških sindikatov

Pariz, 9. (ATI-AFP) - Stevilni
delegati svetovne sindikalne fede-
racije so danes odpotovali iz Pa-
riza v Dakar, kjer se bodo udele-
žili kongresa afriških sindikatov,
ki ga organizira svetovna sindi-
kalna federacija z namenom, da
bi na mestu prečela razmere afri-
ških delavcev in njihove zahteve

Slovenske zadruge

na Koroškem

škim zadrugam pod grožnjo visoki
denarnih in zapornih kazni
vsa slovenska vloga na trgovski
sodišče. Prav tako je bilo pod vi-
sokimi kaznimi prepovedano, vla-
gati na dakpariji letne obračune,
bilance, račune in vloge kakršne
koli vrste v slovenskem jeziku.

Hranilnici in posojilnici pri St.
Janžu v Rožu je davčni urad v
Celovcu leta 1924 zgrozil s težko
denarno kaznijo, ker je predložil
slovensko pisano letno bilanco.

Nadalje so leta 1924 oblasti pri-
silile vse slovenske zadruge na
Koroškem da so predložile Tr-
govski zbornici v Celovcu nem-
ški sestavljeni zadruga pravila.
Za prevod pravil so zadrugam u-
radno predpisali tolmače.

Ko je nastopila v letih 1932-
1935 težka gospodarska kr

Za demokratizacijo šole

Združenje srednješolskih profesorjev za obnovo šolstva nam je poslalo v objavo sledečo resolucijo ki je bila soglasno sprejeta na zadnjem zborovanju:

Združenje srednješolskih profesorjev za obnovo šolstva, kot zvesti tolačci novih in že večkrat potrjenih smernic — po skrbni preučitvi vseh čimbenikov, ki lahko koristno ali škodljivo vplivajo na šolstvo — poziva vse stranke in politične organizacije Svobodnega tržaškega ozemlja brez izjeme, naj javno in jasno pojasnijo svoje stališče glede vseh šolskih vprašanj, ki jih je treba nujno rešiti tako z didaktičnega kakor z organizatorskega in upravnega vidika, kakor tudi glede onih stvari, ki imajo širok odmev tudi v javnosti.

Poziva na lojalno sodelovanje vse prebivalstvo in vse stranke, da se šola tako iztrga iz območja vsake sekatse tendence, in zahteva, da posamezne stranke zamažajo učiteljsko in strokovno primerno mesto v posvetovalnih organih in v zakonodajnih zborih v okviru odgovarjajočih predstavstev.

Podpiramo iniciativo združenja srednješolskih profesorjev, ki nenehno vnaša škodo vprašanje, ki se vedno čaka temeljite preučitve. Za večkrat smo poudarjali potrebo, da se šola očisti fašističnega duha in da se odstranijo vsi elementi, ki so iz šole napravili orodje fašizma in nacionalizma, tako da bo šola končno lahko vrnila važno socialno funkcijo, za katero je poklicana.

Ameriška Velika noč v Kanalu

Tudi nad starčki in ženskami so se znesli

Dobrodušni sinovi divjega zapada so na velikonočno nedeljo na svoj stven način proslavili praznike. Ob mraku so se vinjeni vojaki divje zapadne v mirne domačine in jih pretepali. Njih žrte so bili Boris Gorjup, Rafael Strukelj, Josko Grabljevič in Andrej Pavšič.

V svoji preprostosti niso priznale niti ženskam niti starcem. Tako so vrtili s kolese dve dekleti iz Deskel in ju pretepali. Napadli so pretepli pa in tudi starčka Paravana Antona, ki je imel že lani priložnost spoznati sinove divjega zapada, saj so mu že lani ubili v neki kanalski gostilni sina Cvetka.

Prebivalstvo je ogorčeno nad takim obnašanjem zavezniških vojakov, ki ne poznajo nobene dostojnosti. Če se že ne morejo vzdržati svojih pretepaških in bokserskih navad, bi morale oblasti poskrbeti, da bi pijani vojaki ne prišli med ljudi, jih vzemirjali in jim ogradili življenje.

Onim, ki kriče o fojbah v Rižarni so izkopali nove okostnjake

Ko so 3. aprila delavci Adegata, ki delajo v lučnilični rizi pri Sv. Soboti, kopali jarek, so ponovno izkopali ostanke človeških kosti. O najdbi je bil takoj obveščen občinski statistični urad. V rižarni pri Sv. Soboti so umirali naši najboljši ljudje, zavezniški antisifilisti, danes pa kriče oni, ki so krivi njihove smrti, o svojem doprinosu za demokratizacijo stvar.

DAROVJI IN PRISPEVKI

ASIZIZ iz Gropade je darovala za RKJ 3500 lir.

FIZIKULTURA

KOLESARSKA DIRKA „Drugi pokal Borisa Škravaja“

Zveza društev za telesno vzgojo v Trstu razpisuje za nedeljo 13. t. m. kolesarsko dirko „Drugi pokal Borisa Škravaja“ na prosti kavarni Fabris (start), ul. F. Severa, kamnolomni, Bazovica, Sežana, Opešine, kamnolomni. To progo bo treba 4 krat prevoziti.

Prijave s prijavnino 20 lir za diletante in 15 lir za juniorje se sprejemajo vsak večer pri kolesarskem oddelku ZDTV v ul. Machiavelli 13/II. Start bo ob 9. uri izpred kavarni Fabris. Tekmovalci naj se zberejo istokraj ob 8.30. Pričetek bodo sprejemali eno uro po končani dirki. Pričetek tekmovanja 200 lir. Prireditelj ne prevzema nobenih odgovornosti v primeru nesreč.

Pripravljenih je več denarnih nagrad ter pokal za moštvo, ki si bo priborilo največ mest, med prvimi deseti.

Velikonočni uspehi jugoslovanskih nogometašev

Velikonočni nogometni odmor so jugoslovanski enajstorci izrabili za mednarodna srečanja. V soboto je enajstorica Partizana gostovala v Moravski Ostravi. Igrala je proti domačemu moštvu ter zmagała z rezultatom 2:1. Rezultat je bil dosežen že v prvem polčasu. Gola za Partizana sta zabila Mihaljevič in Bobek. Na velikonočno nedeljo je Partizan igral v Orlovju proti rudarski reprezentanci. Jugoslovanci so zmagała z visokim rezultatom 9:0.

Tudi zagrebški ljubitelji nogometa so imeli svojo nogometno velikonočno nedeljo. Prvič po končani vojni so gostovali v Zagrebu bolgarski nogometaši z bolgarskim nogometnim prvakom Dinamo Zagreb. Pred 10.000 glavam obiskovalcem je hrvaški nogometni prvak Dinamo zmagał z 1:0. Edini gol dneva je zabil v 20. minuti polčasa Strugar.

V Skopju pa je za velikonočne praznike gostovala reprezentanca Tirane, ki je odigrala dve tekmi, in sicer proti enajstorici Pobede ter proti reprezentanci Skoplja. Prvi dan so zmagała albanski gosti z 4:1, drugi dan pa je reprezentanca Skoplja zmagała z 1:0. Albanska nogometna enajstorica je pokazala dober nogomet, s katerim je navdušila 10.000 glavo publiko.

Z velikonočnimi zmagami so jugoslovanski nogometaši ponovno trdili visoko vrednost jugoslovanskega nogometa.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Mučenica po vsej sili

Sodišče spoznalo Pasquinelli jevo za krivo, obramba pa nadaljuje z blatenjem Jugoslavije

Včeraj je na sodišču popolnoma padla krinka in vsa igra s Pasquinelli je se je pokazala v svoji polni goloti. Kakor se je zadnje dni povečala gonja o fojbah in skupnih grobovih fašistov, ki so padli v borbi proti našemu ljudstvu, tako je tudi proces proti Pasquinelli je postal tribuna protijugoslovanske gonje. Če je predsednik predvčeršnjim zaviral branila pri njegovem razvijanju teorije o nujnosti tega zločina, ga je včeraj prav mirno in potrpežljivo poslušal. Kaj je krivo tega preokreta, ne vemo, vemo le, da so se od 10 do 11. ure sodniki posvetovali z branilcem o njegovi obrambi teži in da je lahko branilec govoril to, kar so mu še dan prej oporekali.

Najprej je odvetnik dal nekaj pojasnil o činu 54. italijanskega kazenskega zakonika ter se pri tem oprl na razne juriste, kakor Manziana itd. Nujnost je obstajala, ker je bila enavnost velika in Pasquinelli je to nevarnost slutila. Sama se je prepričala o preganjanju Italijanov v Dalmaciji, Istri in celo Furlaniji. To preganjanje je bilo sistematično in je spadalo v program uničevanja italijanskega plemena, ki biva na tem ozemlju. Italijane so pobijali, samo zato, ker so bili Italijani. Da ta nevarnost oboja, je znano vsem, saj prinaša o tem poročila tisk, in upa ti je, da tudi sodišče ve za to nevarnost. Zivljenje vseh Italijanov je bilo trajno ogroženo. Da je to res, priča tudi izseljevanje iz Pulje, pričajo interniranci, pričajo fojbe in skupni grobovi, ki jih stalno odkrivajo. Ta nevarnost visi nad Italijanci še sedaj. Pasquinelli jeva izvršila zločin iz človečanske solidarnosti, ker je hotela preprečiti, da bi Italijanci padli pod nož sovražnih sil. Njena dejanja ne je politična, temveč globoko človečanska, saj izvira iz simpatije do vseh bratov v Kristusu! Hotela je opozoriti svet na tolikšno nesrečo. Res, da je umorila, toda nasproti niti nedolžni žrtvi jih je na tisoče. In baš zato, ker se je Pasquinelli jeva zavedala te nujnosti, je bila popolnoma razsodna, ko je izvršila svoje dejanje!

Tako je strupeni šovinst Gianni ni obrnila oboženko kakor bi po vsej sili hotel, da jo obsodi na smrt, da bodo lahko fašisti kričali o novi emunici. In čeprav sodišče zelo rado posluša Gianni jevo izpade proti Jugoslaviji, mu je gotovo nerodno zaradi stališča, ki ga je zavzela obramba, ki peha oboženko na smrt, namesto da izkoristi vse možnosti, ki ji jih nudi sodni postopek.

Prvi očmi branila pa ni bilo na tisoče pobitih talcev, požganih vas, vdov, sirot, partizanskih grobov in množičnih streljanj, ki so jih izvršili nasilci dvasločinske kulture. Le fojbe in fojbe. To ime sodeči kar čuli na sodišču.

Za branilec je spregovoril javni tožilec. Dejal je, da dokazuje, da je Pasquinelli jeva izvršila zločin premišljeno in namenoma. Ob-

ramba tega ni zanikala niti oboženka. Dejanja ni izvršila v obrambo kogar si bodi, temveč je sama rekla, da je bilo le protest proti podpisu mirovne pogodbe. Oboženka ni hotela opozoriti sveta le na Julijsko krajino, temveč tudi nase, ker se je hotela ovekovečiti kot junakinja. Kar se tiče nujnosti zločina, kot jo določa člen 54, ni v tem primeru o njej govorila, ker nje ni nihče ogrožal, čeprav bi obstajala nevarnost, kar se drugih tiče. Zločin ni nikakor odstranil domnevnih nevarnosti, zato se ta člen ne more uporabiti. Zahteval je, naj sodišče spozna oboženko za krivo.

Tedaj so razpravo prekinili, nekaj minut pozneje pa se je sodni zbor vrnil v dvorano. V grobni tisti ni je predsednik dejal, da je sodišče premetrilo zagovor obrambe in tezo o nujnosti zločina. Domnevnega nevarnost naj bi pretila Italijanom od Slovencev, oboženka pa je bila angleška vojaka. Zato ni tu govora o nujnosti, in sodišče je spoznalo oboženko za krivo.

Druga faza obravnave se prične danes ob pol treh popoldne. V tej fazi bo lahko odvetnik skušal omiliti krivdo oboženke z navedbo olajševalnih okoliščin.

Preskrba

Črna kruh bodo zopet pekli od ju tri 11. m. naprej. Preostanek bele moke ostane na razpolago Sepralu. Odrzke za testenine za brezposelne naj dvignejo vodje za prehrano pri podeželskih občinah danes v ulici Genova 9, soba 2.

Delavci!

15. t. m. boste volili novi odbor novega Enotnega sindikata na podlagi sporazuma Osrednjega odbora za sindikalni sporazum. Zavedajte se, da bo odbor izraz vaše volje le tedaj, če so boste vsi polnočtovno udeležili volitev. Držite se točno navodil Osrednjega odbora za sindikalni sporazum. Glasujte pravilno. Točno zasnamuete imena kandidatov. Ne delajte nobenih drugih opazk, ki bi lahko razveljavile vaš glas. Upognite listič in oddajte ga v volilno skrinjico, pri tem pa se izogibajte katerikoli opazki. Pravilnik Osrednjega odbora za sindikalni sporazum to prepoveduje. Čitajte pravilnik Osrednjega odbora za sindikalni sporazum, ki je izšel v Delavsko-kmečki enotnosti št. 8 dne 25. marca.

MLADINA KUPUJ SVOJ LIST «GLAS MLADIH»!

Mestni odbor SIAU protestira in obsoja protiljudske ukrepe ZVU

Mestni odbor SIAU za Trst je poslal. Zavezniki vojaški upravi sledeče protestno pismo:

Mestni odbor SIAU protestira in obsoja protiljudske in protidemokratske ukrepe, ki jih ZVU podvzema proti antifašističnim ustanovam in organizacijam. Ti ukrepi se ponavljajo prepogosto in brez obzira na tiste ustanove in organizacije, ki so se v najkritičnejših časih znale vztrajno boriti na strani zavezničkov proti skupnemu sovražniku nacifazizmu, a za dosego resnične svobode vseh narodov.

Toda ZVU s svojimi dejanji dokazuje le to, da je popolnoma pozabila na vse žrtve demokratičnega ljudstva tega zemlja, pozabila ali prezira neštete človeške žrtve, ki so padle za skupno zmago.

Vse to mislimo zaradi zadnjih ukrepov ZVU proti antifašističnim organizacijam, predvsem pa predvidena revizija prostorov tržaškega mestnega osovobodilnega sveta in revizija sedeža SIAU v Miljah.

Vsi ti ukrepi in manevri imajo namen oslabiti borbo demokratičnih ljudskih množic. Mestni odbor SIAU v imenu vseh demokratičnih množic Trsta protestira in

zahteva, da ZVU takoj prekliče zaplenbo sedeža SIAU v Miljah, ker je SIAU ustanova, zrasla iz osvobodilne borbe, v kateri je ljudstvo dalo svoje najboljše sinove za svobodo vseh narodov.

Protest uslužbenecv tržaške glavne bolnice

Se vedno prejemamo resolucije, ki pozivajo vse demokratično tržaško ljudstvo k skupni akciji: proti pojavom neofašizma pri nas.

Tako smo prejeli tudi resolucijo uslužbenecv tržaške glavne bolnice s preko 30 podpisov. V resoluciji izražajo odločen protest proti vsem manevrom neofašizma in posebno proti provokatorskim akcijam, ki so jih realkonarni izvedli 23. marca t. l. Podpisniki resolucije obljubljajo, da ne bodo nikoli dovolili, da bi se fašizem še enkrat vzpostavil in onemogočil ustvaritev tistega bratstva, ki so ga najboljši sinovi našega ljudstva s tolikimi žrtvami priborili.

Komedijski „Don Pasquale“

V domu pristanikih delavcev Po dolgi in temeljiti pripravi bo od sobote 12. in v nedeljo 13. t. m. ob 20.30. uri predvajali komedijo „Don Pasquale“, ki jo je spisal G. Donizetti.

Predstava se bo vršila v prostori Cinema del Mare na trgu Duca degli Abruzzi 3 in jo organizira center za ljudsko kulturo. Prvotno so prosili za neko večjo in primernejšo dvorano, toda dobili so odgovor, kakršnega smo navajeni, kadar se gre za ljudsko prosveto. Vendar pripravljani odbor zaradi tega ni obupal in je skrbno pripravil predstavo. Te dni bodo potom lepakov seznanili obiskovalce s posameznimi umetniki, ki nastopajo v tem delu.

Vstopnice so v predprodaji v centru za ljudsko prosveto ul. Mazzini 32/II od danes do sobote popoldne in pri gledališki blagajni v soboto od 15. ure dalje ter v nedeljo od 10. do 12. ure ter od 15. ure dalje.

Sporočila in objave

Sporod koncerta

Vokalnega kvinteta Radia Ljubljane, ki bo jutri 11. aprila t. l. v Domu pristanikih delavcev, je naslednji:

A. Medved: „Mili kraj“; V. Mrk: „Jutro“; F. Juvanc: „Fantovska“; P. Jereb: „O kresu“; E. Adamič: „Zavrski fantje“; Anton Förster: „Spoko“; Z. Prelovčec: „Nageljni rdeči“; F. Marolt: „Purmarška“; Risto Savin: „Zori rumena, rde“; E. Adamič: „Serenada“; Kamilo Mašek: „Pri zibelci“; Dr. A. Svab: „Slavica“; Ferjančič: „Slaj sonček“; Dr. G. Ipavec: „Zvečer“; K. Mašek: „Matičje“; O. Dev: „Požni na rožice ne cvetijo“; O. Dev: „Hladna jesen je prihajala“; O. Dev: „So že rdeče v hartnu zalovale“; Marjan Kozina: „Vstani mladina“; Apin: „Blečanka“.

Podpora Carlo Archi

Ob 29. obletnici smrti Karla Archija je občinska podpora ustanova v obliki zbirke ustanovljena fond podela 10 podpor obubožnim trgovskim namenečnem in drugim revnim osebam. Pokojnikova vdova je od svoje strani prispevala, da so letos poddelili podporo še dvem drugim osebam.

Vremensko poročilo

Vremenslojna postaja je izdala večer na naslednje vremensko poročilo: Temperatura: 14° C, veter: ni, morje: mirno, vlaž: 65°, zračni pritisk: 763,4.

Določila o premetitvi državnih namešencev

Z ukazom št. 347 je ZVU razširila na področje cone A italijanskega zakon z dne 13. januarja t. l., ki ureja ekonomski postopek za aktivne državne namešence, v primeru njihove promesitve. Odlok je stopil v veljavo dne 3. t. m.

Enotni sindikati

Sindikati za umetnost. Jutri ob 10.30 bo lekcija o slikarstvu v študiju Manzini in ulici Garibaldi št. 2. Kmetiki. Danes ob 18. uri bo od borova seja.

Gledališki sindikat. Vabimo vse člane da se udeležijo sestanka jutri ob 10. uri v ulici Zonta 2.

Sedem družin mečejo na cesto

Posledice stanovanjske krize v Trstu

Ze mnogo se je govorilo in pisalo o stanovanjski krizi v Trstu. Medtem ko razne posredovalnice in agencije ponujajo stanovanja vseh vrst s pohištvom ali brez, v centru mesta ali v predmestju, ob tramvajski progi ali v vili, pa je še danes na tisoče družin, ki žive v napoli podrtih hišah, kot v ulicah Amerigo Vespucci in della Guardia ali pa v barakah na Montebelu in drugod pri Sv. Jakobu ali Sv. Andreju. Za te ljudi ni stanovanj, kar jim je v našem vsemu lahko mečejo družine z otroci in bolniki na cesto, ne da bi jim preskrbeli vsaj zaslina stanovanja?

Delovno ljudstvo pa, ki vse to vidi in ve in ni zraslo na vrh, kakor si morda mislijo mnogi „boljši ljudje“, se sprašuje, kdaj bo vsa ta tragikomedijska končala. Naveličali so se čakati in odločili so se, da si bodo pravico vzeli sami, kar jo tisti, ki so zato postavljeni, tako skopo delijo.

V ul. Orlandini so pred kratkim pozidali hišo na št. 52, ki je bila od vojne napoli porušena. Hiša je deset stanovanjska, z eno in dvosobnimi stanovanji. V tistem delu, ki je še ostal pokonci, so ves čas bivali tri družine. Pred nekaj dnevi pa se je kar na lastno pest veselilo sedem delavskih družin, ki niso niti utegnile čakati, da bi gradbeno podjetje vzdalo okna, postavilo vrata, ali da bi se svezle pobeljeni zidovi posušili. Po mnogih prostih manjka parket, ul. voda in plin. Toda ljudje, ki so se veselili, so bili vajeni še slabših stanovanj in so zadovoljni, da imajo vsaj streho nad glavo.

Družina Cingolati, obstoječa iz treh članov, je bila prej v stanovanju z dvema sobama in kuhinjo, kjer je živela trinajst ljudi skupaj. Komaj so se veselili v novo stanovanje, se je prikazal neki civilni policist in izjavil, da je stanovanje namenjeno njemu, čeprav je že pri merno nastanjen pri Sv. Soboti.

Družina De Senibus, oče, mati in trije otroci, so do zadnjega stanovall v neki napoli postavljeni sobi v ul. Giulia. Celo občinski zdravstveni urad je izjavil, da ni mogoče stati stanovanj. Stanovanjski urad jim je nakazal druge prostore v ul. Commerciali 19, ki pa so bili že zasedeni in se stanovalci seveda niso hoteli umakniti.

Tudi ostalih pet priseljenih družin je živelo v podobnih razmerah. Naveličali so se večnega čakanja in moledivanja pri stanovanjskem uradu, pa so si v soboto 22. pr. m. sami poskrbeli stanovanja. Med stanovanjskim upravičenci v tej hiši, ki je lasti ICAM-a, je tudi nek gospod Brandi iz Mantove, ki se danes tam stanuje. Ona prav gotovo ne potrebuje stanovanja v Trstu in namesto da bi ga prepustili komu proti črnohorzijskemu odpravnemu mislilo, da je bolj pravilno, da ga dobe take potrebne družine.

Komunisti (italijanski op. ur.) morja pozabljajo, da je njihov To gliatti v Beogradu izjavil, da je pripravljen izročiti Tito celo Gori-

Policija je napravila že več obiskov pri novih stanovalecih, vendar jih doslej ni nadlegovala. Tudi stanovanjski urad je poslal tja svoje uradnike. Pregledali so vsa stanovanja in včasih so dali novonastavljenim družinam tri dni odloga, da se izselijo, preden jih bo urad izselil s silo. Ljudje pa mislijo ostati v svojih stanovanjih in se ne ganejo. Kam pa jim gredo? In stanovanjski urad, kaj bo napravil? Ali se v našem vsemu lahko mečejo družine z otroci in bolniki na cesto, ne da bi jim preskrbeli vsaj zaslina stanovanja?

KRONIKA

Kadar ni uspeha v ljubezni

Mario C. je že dalj časa dvoril 40 letni, a še vedno lepi Mariji U. Ker pa je bila Marija resna žena in zvesta svojemu zakonskemu drugu, ni imel Mario pri njej nobenega vidnega uspeha. Zato se je pred dnevi odločil, da bo podvzel energičnejše mere. V času, ko je vedel, da bo našel Marijo samo doma, je prišel na njeno stanovanje in zahteval, naj mu odpre vrata. Ker pa Marija tega ni storila, je s silo vlomil vrata v stanovanje in vdrl v kuhinjo, kjer je Mariji še enkrat potolčil svoje srčne bolečine. Ker ga pa Marija ni hotela uslišati, je prijel skarde in ji zadel dve rani na rami in eno na obrazu. Marija je šla zdraviti svoje rane v bolnico, kjer bo ostala osem dni, dočim bo zdravlil Mario svoje srčne rane v zaporu.

Posledice šolske politike ZVU

Zvest svojim tradicijam in svojemu vzgojnemu principu, je katehet na italijanski šoli „Attilio Grego“ tudi v ponedeljek in torek po velikonočnih praznikih trosil med šolsko mladino tisti trup šovinizma, ki nosi ime „Carroccio“ in ga izdajajo vsak teden v Starem seminarju v Padovi.

Zavezniška šolska uprava, ki je prepovedala slovenskim otrokom pouk zgodovine narodno osvobodilne borbe, ki je prepovedala uporabo „Nase besede“ zato, ker pove o trokrom, da so bili Titovi partizanci, ki so obsojili Trst ter prežnalski nemškega okupatorja iz Slovenskega Primorja, mirno dovoljuje, da se ta listič in njemu podobne tisk širi med šolsko mladino na šolah samih in celo med poukom. To kar piše ta listič, seveda ni politika.

V številki 12, od 12. marca t. l., piše „Carroccio“ med drugim: „Komunisti (italijanski op. ur.) morja pozabljajo, da je njihov To gliatti v Beogradu izjavil, da je pripravljen izročiti Tito celo Gori-

84

ALEKSANDER BECK.

VOLOKOLAMSKA CESTA

Ko je vetopil, je lahko zaridel. Toda že po njegovi prvi kretnji, po prvi besedi sem razumel: Donskih ni več prejšnji. Ko je srečal moj pogled, se je nasmešnil; ta nasmešek je bil tisti treni že znan, nekoliko sramežljivi nasmešek, toda obenem je bil tudi nov — v njem se je izražala nekakšna notranja sila, zdelo se je, kot da bi si bil svest svoje pravice, da se nasmiha. Tudi njegove kretnje so postale samozavestnejše, nageljeje. Pozdravil me je bolj sproščeno kot prej, bolj sproščeno je uportal, da je prišel.

— Sedi, — sem rekel... — Vzemj zemljevid.

Na zemljevidu, ki ga je Donskih razvil, ni bilo mesto zasede začrtano z nobenim znamenjem. V takih primerih se skrivnost le sme zaupati zemljevidu. Toda kraj prvega boja — to že ni bila več skrivnost — je Donskih kot za spomin zaznamoval z rdečim krogcem. Pogledal sem na to mesto. Oba sva vedela — tam je bila velika prežkušnja duha, tam je bila preživljena velika radost zmage — ob sva to vedela, toda nobeden od naju ni spregovoril o tem niti besede.

— Ali vidiš, Donskih, — sem dejal, — zadnjič smo govorili o tem: naj sovražniki zaobide zasedo. To se sme dovoliti. Toda ne sme se pasti v obroč.

Donskih je priklmal z glavjo. Njegov pogled je izražal razumevanje. Nadležal sem:

— Nasprotnik pa lahko izvrši obkolitev tudi neopazno. Na primer tako... S te strani te bo zaobdel. Z nečuljenim koncem svitr-

nika sem pokazal to na zemljevidu. — Izgubil boš izhod semkaj. Izvil se boš, začel se boš umikati, toda sovražnik, ki se je neopazno že prej zbral, je že zasedel smer tvojega umika, že čaka, že te vidi. In dočakal te bo z ognjem v obraz. Kaj boš ti tedaj storil?

— Kaj? — je vprašal Donskih. — Na nož?

— O, Donskih, Z nožem ga na to daljavo ne boš dosegel: pobil vas bo. Morda bi se zmedel? Morda bi pobegnil?

Rahlo je vrgl glavo v znak.

— Jaz, tovariš, komat, ne bom pobegnil.

— Ne gre samo zato. Kaj, če bi pobegnil moštvo?

Donskih je molčal, gledajoč na zemljevid, razmišljajoč in iščoč pošten odgovor.

— Seveda se je treba boriti, Donskih, tudi v najbolj brezupnem položaju. Toda čemu bi morali mi pasti v tak položaj? Naj padejo vanj Nemci. Z nožem boš ubil, Donskih, enega, toda z razumom ti soč. To je, Donskih, kaznaki pregovor.

— Toda kaj naj ukrenem, tovariš komat?

— Treba je bežati! — sem dejal. — Bežati, kot to hočejo Nemci, v neredu, v paniki: Kakih deset, petnajst minut se navidezno bori in izgravaš paniko. Naj drvo za vami: Igro bomo mi vodili. Ne bodo nas oni podili, marveč mi jih bomo prisilili — ali razumeli, prišli? z zvijačo, — da nas podijo. Drži se poti. Prevali se v jarek.

— Spet sem se pritaknil zemljevida s topim koncem svinčnika. — Ali pa izberi kako drugo ugodno mesto. Tam se je treba za trenutek prihititi, polci na tla. Prva skupina naj spusti Nemce skozi. A druga naj jih sprejme z mitraljezi in salvami v obraz. Zmedli se bodo in poleteli bodo nazaj. Tedaj je treba šibiti od topa naravnost v obraz, iz neposredne bližine. Treba jih je zajeti med dva ognja v kliče ter pobiti vse tiste, ki so drveli za nami! Ali si razumel?

(Se nadaljuje)

GOSPODARSTVO

Elektrika in voda v «obleganem» mestu

Vprašanje preskrbe Svobodnega tržaškega ozemlja z električnim tokom in vodo je gotovo eno najvažnejših, ker si v XX. stoletju ne moremo zamisliti moderne industrije brez elektrike niti ne mesta brez potrebne količine dobre vode. Ker leži Trst na slovenski zemlji, ni slučajno, da so tudi najbolj naravni viri električne energije in izviri vode na slovenskem ozemlju. Zato pa je Jugoslavija tudi zahtevala, naj bi Trst tudi politično ostal povezan s svojim naravnim zalozdem, ki ga je mirovna konferenca prisodila Jugoslaviji.

Elektrčne hidrocentrale pri Doblarjih (36.000 kw) in Plavah (14.000 kw), ki poleg hidrocentrale Cellina v Italiji, dovažata Trstu električno energijo, sta ostali pod Jugoslavijo. V mirovni pogodbi sta se Jugoslavija in Italija obvezali, da bosta dajali v začetku Svobodnemu tržaškemu ozemlju toliko koli, kolikor ga je došlo STO normalno prejelo iz teh central, pozneje pa kolikor bo STO toka potreboval; če bi pa zahtevalo STO prekorale za 20% normalno potrebo, bo za to potreben poseben sporazum med prizadeti vladami (STO-ja, Jugoslavije in Italije). V smislu mirovne pogodbe bo ustanovljena posebna komisija, v kateri bo zastopane tri omenjene vlade in ki bo nadzirala izvrševanje določb o dobavi električne energije. Po preteku desetih let bodo Jugoslavija, Italija in STO novič preučile to vprašanje.

Kakor je razvidno iz dokumenta, ki ga je objavila rimska revija „Affari internazionali“ (5. marca), je Italija na mirovni konferenci zahtevala, da bi STO imelo pravico do izkoriščanja vodnih sil na Soči (od izvira do Solkana) ne glede na politično pripadnost gornjega Posočja in da bi izvrševanje obvez glede dobave električnega toka nadzirala Mednarodna komisija za Prosto luko. Ta italijanski predlog glede nadziranja od strani Mednarodne komisije je mirovna konferenca odbila.

F. Cassetti zdaj predlaga („Affari internazionali“ 5. aprila), naj se mirovna pogodba (priloga VIII), ki ureja poslovanje Proste luke, spremeni v smislu predloga italijanske vlade. Postopek bi bil tak: Vladni svet STO-ja ali tri države, zastopane v Mednarodni komisiji, za Prosto luko, ki jih mirovna pogodba (priloga VIII) pooblašča, da Varnostnemu svetu OZN stavi predloge o izpremembi določb predloga VIII, naj Varnostnemu svetu predloži izpremembo v smislu na lijskega predloga. Nadzorna Mednarodna komisija bi bilo potrebno po mišljenju pisca tudi glede dobave vode, ki prihaja iz isto-